

Một số biện pháp xây dựng trường học hạnh phúc ở các trường trung học cơ sở quận Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh

Vũ Mai Hương*

*ThS, NCS. Trường THCS Quang Trung, Q Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Received: 28/2/2024; Accepted: 8/3/2024; Published: 18/3/2024

Abstract: With the results of research on the current status of building happy schools in secondary schools in Go Vap District, Ho Chi Minh City, the article introduces a number of measures to build happy schools, in order to contribute to improving the quality of teaching and educational activities for secondary school students in Go Vap District, Ho Chi Minh City.

Keywords: Happy schools; secondary schools; measures

1. Đặt vấn đề

Qua tổng hợp, phân tích kết quả khảo sát thực trạng hoạt động xây dựng trường học hạnh phúc (XD THHP) trong các bậc học nói chung và bậc THCS nói riêng cho thấy còn nhiều hạn chế: Một số cán bộ quản lý, GV còn chưa có tư duy đổi mới, thiếu tâm huyết, chưa thực sự quan tâm đến việc XD THHP. Chưa có sự đồng bộ trong việc triển khai mô hình THHP giữa các địa phương, các trường học. Chưa có hệ thống đánh giá thống nhất: Khó khăn trong việc đánh giá hiệu quả của mô hình THHP. Thiếu nguồn lực: Thiếu kinh phí, cơ sở vật chất. Thiếu đội ngũ GV được đào tạo về THHP. Sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội còn rời rạc. Từ đó hạn chế hiệu quả trong việc xây dựng môi trường GDHP. Có nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan như: Áp lực học tập từ thành tích, điểm số, thi cử ảnh hưởng đến tâm lý HS. Chương trình học nặng, nhiều môn học, thời gian học tập kéo dài. Phương pháp giảng dạy truyền thống, ít chú trọng đến phát triển toàn diện; Môi trường học tập chưa thân thiện bắt nguồn từ cơ sở vật chất thiếu thốn, trang thiết bị chưa đáp ứng nhu cầu học tập; quan hệ thầy trò chưa cởi mở, thiếu sự tôn trọng và thấu hiểu, vấn đề bạo lực học đường vẫn còn xảy ra; Nhận thức chưa đầy đủ về THHP của một số nhà trường, trong đó một bộ phận GV chưa hiểu rõ về mục tiêu và ý nghĩa của THHP. Chưa có các biện pháp phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong việc xây dựng môi trường học tập hạnh phúc; Thiếu nguồn lực và sự hỗ trợ vì chưa có chính sách cụ thể và nguồn lực hỗ trợ cho việc XD THHP. Thiếu các chương trình đào tạo, tập huấn cho cán bộ quản lý, GV về GDHP; Từ trong xã hội, quan niệm “trọng thầy, trọng đạo” dẫn đến áp lực cho HS. Áp lực từ gia đình, kỳ vọng con cái phải học giỏi, đạt thành tích cao. Ảnh hưởng từ sự cạnh tranh gay gắt trong học tập và công việc. Ngoài ra, còn có một số nguyên nhân khác như: Chất lượng đội ngũ GV chưa đồng đều; Hệ thống đánh giá, kiểm

tra còn nhiều bất cập; Ảnh hưởng của mạng xã hội, internet đến HS.

Từ khảo sát thực trạng và các nguyên nhân của thực trạng ở trên về XD THHP, tác giả đề xuất các biện pháp quản lý nhằm thực hiện một cách hiệu quả XD THHP và khả thi làm thay đổi nhà trường cụ thể là làm cho các thành viên trong nhà trường cảm thấy hạnh phúc khi đến trường học tập và làm việc trong nhà trường THCS.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng XD THHP trong các trường THCS

Chất lượng XD THHP trong các trường THCS Quận Gò Vấp, Thành phố Hồ Chí Minh còn nhiều hạn chế, chưa được chú trọng. Qua khảo sát các trường THCS trên địa bàn, tác giả nhận thấy xuất phát từ một số nguyên nhân sau đây:

Nhận thức của một số CBQL và GV về tầm quan trọng của XD THHP bậc THCS; Nhận thức chưa đầy đủ về THHP của một số nhà trường. Một bộ phận không nhỏ CBQL, GV chưa hiểu rõ về mục tiêu và ý nghĩa của THHP. Chưa có các biện pháp phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong việc xây dựng môi trường học tập hạnh phúc; Thiếu nguồn lực và sự hỗ trợ vì chưa có chính sách cụ thể và nguồn lực hỗ trợ cho việc XD THHP. Thiếu các CTĐT, tập huấn cho cán bộ quản lý (CBQL), GV về GDHP.

2.2. Một số biện pháp xây dựng THHP

2.2.1. Nâng cao nhận thức cho CBQL và GV THCS về THHP

Đây là biện pháp rất quan trọng và cần thiết. Các trường cần triển khai các văn bản chỉ đạo từ các cấp lãnh đạo, quản lý: thực hiện, triển khai, hiện thực hoá các chỉ thị số 04/CT-BGDĐT ngày 11/01/2023 về việc đẩy mạnh XD THHP Bộ Giáo dục và Đào tạo; Kế hoạch số 252/KH-BGDĐT ngày 08/3/2023 về việc triển khai thực hiện Chỉ thị số 04/CT-BGDĐT ngày 11/01/2023 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc đẩy mạnh XD THHP; Thông tư số 27/2023/TT-

BGDĐT ngày 15/5/2023 ban hành Hướng dẫn thực hiện Chỉ thị số 04/CT-BGDĐT ngày 11/01/2023 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc đẩy mạnh XD THHP; Quyết định số 3442/QĐ-SGDĐT năm 2023 về ban hành Bộ tiêu chí THHP; Quyết định này ban hành Bộ tiêu chí THHP gồm 18 tiêu chí chính, với 3 nhóm tiêu chuẩn: Nhóm tiêu chuẩn về con người gồm 6 tiêu chí; Nhóm tiêu chuẩn về dạy học và hoạt động giáo dục gồm 8 tiêu chí; Nhóm tiêu chuẩn về môi trường gồm 4 tiêu chí; Kế hoạch số 1219/KH-GDĐT ngày 24 tháng 10 năm 2023 của phòng Giáo dục và Đào tạo Gò Vấp về việc xây dựng Kế hoạch triển khai THHP đối với các cơ sở giáo dục trên địa bàn quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh.

- Tổ chức các buổi hội thảo, tập huấn về THHP và giá trị; XD THHP: Giới thiệu về mô hình THHP, lợi ích của THHP và cách thức XD THHP. Giúp CBQL, GV, NV và HS hiểu rõ về THHP. Phát hành tài liệu tuyên truyền, tổ chức các cuộc thi: In ấn và phát hành các tài liệu như brochure, tờ rơi, sổ tay,... về THHP. Tổ chức các cuộc thi sáng tác bài viết, vẽ tranh, video clip về THHP, trang trí lớp học hạnh phúc. Khẩu hiệu (cần ngắn gọn, súc tích, dễ nhớ và dễ hiểu, thể hiện được mục tiêu và sứ mệnh của THHP, phù hợp với đặc điểm của nhà trường và địa phương) có thể tham khảo: *Hạnh phúc lan tỏa - Trường học của em! Vui đến trường - Học hăng say - Khỏe mạnh mỗi ngày! THHP - Nơi ước mơ tương lai! Cùng nhau XD THHP!...*

- **Sử dụng phương tiện truyền thông:** Truyền thông về THHP trên các kênh báo chí, tạp chí, trang web, mạng xã hội...

- **Gắn kết nhà trường với gia đình và xã hội:** Tổ chức các buổi họp phụ huynh: Chia sẻ thông tin về THHP với phụ huynh, đồng thời lắng nghe ý kiến đóng góp của phụ huynh. Phối hợp với các tổ chức xã hội: Phối hợp với các tổ chức xã hội trong việc XD THHP. Tổ chức hoặc tham gia các hoạt động tình nguyện tại các trường học khó khăn. Hỗ trợ các HS có hoàn cảnh khó khăn được đến trường học.

Xây dựng hình ảnh đẹp về THHP: Công khai minh bạch các hoạt động của nhà trường: Giúp phụ huynh và HS hiểu rõ về hoạt động của nhà trường. Khen thưởng các tập thể và cá nhân có thành tích tốt trong XD THHP: Khuyến khích các tập thể và cá nhân tích cực tham gia XD THHP.

2.2.2. *Ứng dụng tầng 1 và 2 tháp nhu cầu của Maslow trong xây dựng môi trường giáo dục an toàn, thân thiện, hạnh phúc*

Biện pháp này rất cần thiết. Các trường THCS thực hiện các nội dung sau đây

- **Tầng 1: Nhu cầu sinh lý**

Đáp ứng nhu cầu sinh lý cơ bản: Cung cấp thức ăn, nước uống an toàn, đầy đủ dinh dưỡng cho HS bán trú. Đảm bảo đủ điều kiện vệ sinh cho HS (nhà vệ sinh, khu vực rửa tay). Cho HS nghỉ ngơi hợp lý, đảm bảo đủ thời gian ngủ.

- **Tầng 2: Nhu cầu an toàn**

Đảm bảo an toàn: CSVC: Kiểm tra, bảo trì định kỳ, đảm bảo không có nguy cơ gây tai nạn cho HS. Đảm bảo an ninh: Hệ thống camera giám sát, bảo vệ 24/24, GV giám sát giờ ra chơi. Phòng chống dịch bệnh, vệ sinh môi trường, cung cấp nước uống sạch, trang bị khẩu trang, dung dịch sát khuẩn...

Tạo môi trường học tập thân thiện: GV và HS có mối quan hệ tốt đẹp, tôn trọng lẫn nhau. HS được khuyến khích tham gia vào các hoạt động tập thể. Xử lý các hành vi bạo lực học đường một cách nghiêm minh.

Hỗ trợ HS giải quyết vấn đề tâm lý: Cung cấp dịch vụ tư vấn tâm lý cho HS. GV quan tâm, chia sẻ với HS. Tổ chức các hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS.

Bảo vệ HS khỏi các nguy cơ: Ngăn chặn việc bắt nạt, quấy rối học đường. Giáo dục HS về an toàn giao thông, phòng chống xâm hại, tệ nạn xã hội.

Ứng dụng hai tầng nhu cầu đầu tiên của tháp Maslow giúp xây dựng nền tảng vững chắc cho việc phát triển toàn diện của HS. Khi nhu cầu sinh lý và an toàn được đáp ứng, HS sẽ cảm thấy an tâm, thoải mái và sẵn sàng học tập, phát triển các nhu cầu cao hơn.

2.2.3. *Ứng dụng tầng 3, 4 và 5 tháp nhu cầu của Maslow để đổi mới tư duy các lực lượng giáo dục, và HS trong XD THHP.*

- **Tầng 3: Nhu cầu xã hội**

Tạo môi trường học tập kết nối: Tăng cường hoạt động nhóm, hợp tác trong học tập. Tổ chức các hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ đa dạng. Khuyến khích HS chia sẻ, giúp đỡ lẫn nhau.

Phát triển kỹ năng giao tiếp và hợp tác: Dạy HS kỹ năng lắng nghe, thấu hiểu. Tổ chức các hoạt động rèn luyện kỹ năng thuyết trình, tranh biện, đối thoại học đường. Tạo cơ hội cho HS tham gia vào các hoạt động xã hội.

- **Tầng 4: Nhu cầu được tôn trọng**

Tôn trọng sự khác biệt của HS: Khuyến khích HS phát triển theo khả năng riêng. Tránh so sánh HS với nhau. Tạo môi trường học tập cởi mở, không áp đặt.

Công nhận và khen thưởng thành tích của HS: Khen thưởng kịp thời, phù hợp với nỗ lực của HS. Tạo cơ hội cho HS thể hiện bản thân. Khuyến khích HS tự tin vào khả năng của mình.

- Tầng 5: Nhu cầu tự thể hiện bản thân

Khuyến khích HS sáng tạo: Tổ chức các hoạt động sáng tạo, khoa học kỹ thuật, văn nghệ. Cung cấp cơ sở vật chất và trang thiết bị cho HS sáng tạo. GV đóng vai trò hướng dẫn, hỗ trợ HS.

Giúp HS phát triển tiềm năng: Xác định điểm mạnh, điểm yếu của HS. Cung cấp chương trình học tập phù hợp với năng lực và sở thích. Hỗ trợ HS theo đuổi ước mơ của mình.

Ứng dụng ba tầng nhu cầu cao hơn của tháp Maslow giúp đổi mới tư duy về THHP, hướng đến mục tiêu phát triển toàn diện cho HS. Khi nhu cầu xã hội, được tôn trọng và tự thể hiện bản thân được đáp ứng, HS sẽ cảm thấy được yêu thương, tin tưởng, từ đó phát triển tự tin, năng động và sáng tạo.

2.2.4. Phát triển đội ngũ GV, phát huy nhân tố con người trong xây dựng THHP

Biện pháp này rất cần thiết nhằm Phát triển đội ngũ GV đáp ứng yêu cầu thực tiễn. Nhà trường cần tạo điều kiện cho CBQL, GV đổi mới tư duy, PPGD, phát triển đội ngũ GV là yếu tố then chốt trong XD THHP. GV đóng vai trò quan trọng trong việc truyền cảm hứng cho HS, tạo môi trường học tập tích cực và hỗ trợ HS phát triển toàn diện. Dưới đây là một số nội dung phát triển đội ngũ GV, phát huy nhân tố con người trong XD THHP:

Nâng cao năng lực chuyên môn: Tổ chức các khóa tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho GV. Khuyến khích GV tham gia các nghiên cứu khoa học, sáng tạo. Tạo điều kiện cho GV học tập, trao đổi kinh nghiệm với đồng nghiệp trong nước và quốc tế. Mời các chuyên gia giáo dục uy tín đến chia sẻ kinh nghiệm với GV. Tuyển dụng, bồi dưỡng đội ngũ GV có năng lực, tâm huyết, có khả năng truyền cảm hứng cho HS.

Phát triển kỹ năng mềm: Kỹ năng giao tiếp, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng tư duy phản biện. Kỹ năng quản lý lớp học, kỹ năng đánh giá HS. Kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy.

Tạo môi trường làm việc tốt: Mức lương và chế độ đãi ngộ phù hợp. Cơ sở vật chất và trang thiết bị giảng dạy đầy đủ. Môi trường làm việc thân thiện, cởi mở, khuyến khích sáng tạo.

Quan tâm đến đời sống tinh thần của GV: Tổ chức các hoạt động vui chơi giải trí, thể dục thể thao cho GV. Cung cấp dịch vụ tư vấn tâm lý cho GV. Tôn vinh, khen thưởng những GV có thành tích xuất sắc.

Phát huy tinh thần tự chủ, sáng tạo của GV: Khuyến khích GV đổi mới phương pháp giảng dạy, sáng tạo trong công tác giảng dạy. Tạo điều kiện cho GV tham gia vào việc xây dựng chương trình học tập

và hoạt động giáo dục của nhà trường. Tổ chức các cuộc thi sáng tạo, đổi mới phương pháp giảng dạy cho GV.

Tăng cường mối quan hệ giữa GV với HS và phụ huynh: Tổ chức các hoạt động giao lưu, gặp gỡ giữa GV, HS và phụ huynh. Khuyến khích phụ huynh tham gia vào các hoạt động của nhà trường.

Phát triển đội ngũ GV, phát huy nhân tố con người là một quá trình lâu dài và cần sự chung tay của tất cả mọi người. Thực hiện tốt các nội dung trên sẽ góp phần xây dựng đội ngũ GV có năng lực, tâm huyết, góp phần XD THHP cho thế hệ tương lai.

3. Kết luận

XD THHP là một chủ trương đúng đắn, phù hợp với xu thế phát triển của giáo dục hiện đại. Để thực hiện thành công THHP ở các trường THCS tại quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh trong bối cảnh đổi mới giáo dục, đòi hỏi các trường THCS thực hiện các biện pháp phải được đặt trong mối quan hệ tổng thể trên cơ sở vận dụng, khai thác thế mạnh riêng phù hợp với điều kiện thực tế của từng trường. Những biện pháp được đề xuất, qua nghiên cứu thực tế sẽ góp phần khắc phục những hạn chế đã nêu tại thực trạng của đề tài này. CBQL phải biết dựa vào đặc điểm, điều kiện cụ thể của từng nhà trường để thực hiện các biện pháp đồng bộ, hiệu quả. Các biện pháp này không theo thứ tự ưu tiên. Các biện pháp này có mối quan hệ tác động hỗ trợ phụ thuộc lẫn nhau làm cho hiệu quả công tác XD THHP ngày càng tiến bộ, phát triển. Nếu thực hiện các biện pháp đồng bộ đề tài sẽ góp phần nâng cao nhận thức của cộng đồng về THHP, từ đó tạo điều kiện để xây dựng môi trường giáo dục tốt đẹp cho thế hệ tương lai của đất nước, của TP Hồ Chí Minh. Cùng chung với sự chung tay của các cấp, ngành giáo dục, phụ huynh HS và cộng đồng, với những nỗ lực đổi mới của các trường THCS ngành giáo dục quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh hoàn toàn có thể thực hiện thành công mô hình THHP trong bối cảnh hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TƯ về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội
2. Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Đặng Quốc Bảo & Nguyễn Sỹ Thư, Nguyễn Trọng Hậu (2013), *Quản lý giáo dục - Một số lý luận và thực tiễn*, NXB ĐHQGHN.
3. Nguyễn Gia Quý (2000), *Lý luận quản lý giáo dục*, NXB ĐHSP Hà Nội.
4. Tom Bennett, *Building a Happy School, A Guide for School Leaders*
5. Paul Dix, Ross Morrison McGill, and Anthony J. Murray, *The Happy School, A Framework for Creating a Culture of Well-Being in the Classroom*